

UMETNA INTELIGENCA (AI) IN PREVAJALSKI POMNILNIKI (TM)

Pismenost in izzivi, ki jih prinašajo nova orodja in aplikacije, kot npr. Chat GPT-4

dr. Lynne Bowker, redna profesorica na Univerzi v Ottawi, Kanada

Webinar za člane upravnih odborov društev in združenj članic zveze FIT, 1. junij 2023

Organizator: FIT Europe, Chair John O'Shea

Poročilo pripravila Jasna Uršič, članica UO Združenja SCIT®

Tehnološki izzivi za prevajalce se vrstijo že kar nekaj časa. Prvi večji izziv je bil leta 2006, ko je vstopil *Google Translate* v svetovni splet. Lani (2023) je pa prišel na trg še *Chat GPT*, orodje, ki deluje na nevrološki inteligentni osnovi in se je zmožno priučiti, prilagajati ter posnemati način govora človeka. V tem se tudi razlikuje od ostalih lingvističnih orodij, ki smo se jih prevajalci lahko do zdaj posluževali. Obema pa je skupno to, da sta na voljo širši javnosti.

Predavateljica je predavanje začela s tezo, da smo prevajalci s tem, ko cel svet navdušeno spoznava takšna orodja, v veliki prednosti, saj je poklic prevajalca kar naenkrat v središču pozornosti. Prevajalci smo praviloma lingvistično podkovani, v čemer je naša prednost. Na ta način lahko svetujemo uporabnikom in jih pri uporabi takšnih orodij vodimo.

Potencialne prednosti za naš poklic so:

- možnost prilagoditev,
- povečana produktivnost prevajalcev,
- ideje oziroma navdih za nove rešitve, predvsem pri pisanju besedil (content creation),
- odpiranje in nudenje storitev na novih trgih.

Uporabniki, ki se že v preteklosti niso odločili za to, da bi plačali za prevod, ga tudi zdaj ne bodo naročili. Medtem se bodo ključne stranke še naprej obračale na nas prevajalce, vendar morda z drugačnimi vprašanji oz. v drugih primerih (npr. revizija ali pregled prevoda, jezikovno svetovanje, lektura pomenskih, strokovnih, slovničnih napak).

Negativne lastnosti novodobnih orodij:

- Rešitve oz. odgovori so lahko povsem napačni ali izmišljeni (vprašanje verodostojnosti podatkov);
- marginalizacija manjših jezikov, ki niso vključeni v jezikovne izbire, in dodatna prevlada že prevladujočih svetovnih jezikov;
- nekonsistentnosti (včasih je output odličen, včasih poln napak in nekonsistenten);
- orodja niso »po človeško« kreativna;
- avtorske pravice niso zaščitene;
- etičnost je včasih vprašljiva (predvsem pri Chat GPT-u).

REŠITVE ZA PREVAJALCE V PRIHODNJE

Predavateljica meni, da se moramo prevajalci vedno bolj zavedati svoje dodane vrednosti, ki je orodja nimajo. Sem sodi npr. osebni pristop, kreativnost, dobro poznavanje nians določenega področja. Priznati pa moramo, da je orodje lahko mnogo hitrejše in ima več informacij, kot jih imamo lahko sami, saj črpa iz neverjetno obsežnega bazena svetovne baze podatkov. Strankam je treba znati svoj potencial obrazložiti in umeriti svoje storitve njim v korist.

»Outreach« oziroma ozaveščanje skupnosti in hkrati svetovanje je drugo pomembno opravilo, ki nas čaka. Tudi pri novih orodjih je zelo pomembno dobro lingvistično znanje, da ga lahko pravilno uporabimo, enako velja za oceno tveganja, t. i. risk assessment. Stranke bo treba poučiti o tem, kdaj strojna prevoda orodij DeepL ali Google Prevajalnik zadostujeta, in kdaj je treba zadevo v celoti prepusti strokovno usposobljenemu prevajalcu. Seveda obstaja tudi možnost, ko prevajalci strojni prevod, torej surov prevod (»raw translation«) dodelamo in mu dodamo svoje strokovno in jezikovno znanje. Gre torej za obliko pametne kombinacije in smotrne uporabe vseh razpoložljivih orodij tako pri 'jezika neukih' strankah kot tudi pri samih prevajalcih.

VLOGA PREVAJALSKIH DRUŠTEV IN ZDRUŽENJ

Profesor Lynn Bowker in Chair FIT Europe John O'Shea izpostavljata, da imajo pomembno vlogo pri ozaveščanju o tehnoloških novostih prav prevajalska društva in združenja, ki lahko svojim članom bolj ciljno predstavijo močne točke prevajalcev, torej tiste, ki jih stroj kljub vsemu ne more ponuditi.

Društvom in združenjem bo FIT Europe ponudil skupek orodij oziroma »toolkit«, kako se te aktualne tematike lotiti v prihodnje.

Sklepna misel:

Naš čas je prišel, zato ga izkoristimo v prid poklica. Toliko pozornosti prevajalski svet še ni imel. Orodja niso naša konkurenca, temveč dopolnjujejo našo celotno lingvistično storitev, ki bo postala sčasoma drugačna, kot smo jo bili vajeni do sedaj.